NOVICE
kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj **IX.** V sreda 9. maliga travna (sredoživna) 1851. *List* **15.**

Vodník pri živinoreji
našim gospodarjem in gospodinjem.

(Dalje.)

Kar klajo ali kèrmo goved vtiče, skušnje umnih živinorejcov učé, da goveja živina za vsaki cent svoje teže 3 funte in pol sená vsaki dan potrebuje; ako se ji pa druga kerma poklada, mora njena tečnost toliko izdati, kolikor izdá gori imenovani polčeterti funt sená. Senó velja sploh za mero tečnosti druge piče.

Ako tedaj, postavimo, da govedo 3 cente vaga, potrebuje na dan 10 funtov in pol sená; če je 5 centov teško, ga potrebuje 17 funtov in pol; ako je 7 centov teško, 23 in pol. Samo po sebi se razume, da tolikošne piče goveja živina na dan potrebuje, da se pri dobri moči ohrani in mléka dajè. Pitavna živina mora pa več piče dobivati. — 1 cent sená ali druge piče, ki za 1 cent sená zaleže, da 16 bokalov mléka.

Ako se pa živini sirova (frišna) klaja, to je, trava ali detelja poklada, je mora 3 krat več, kot suhe, dobivati, zato ker 100 funtov sirove (frišne) trave zaleže le za 25 funtov sená. Po tem se lahko prerajta, koliko živina po svoji mnogoverstni teži na dan sirove klaje potrebuje namesto suhe.

Kadar se goveji živini pozimi repa, pesa ali scer koreníke pokladajo, je treba, da živina vsaki dan zraven imenovane mehke piče tudi polovico suhe klaje dobiva, da se ji dostojno vamp napolne in se živina dobro počuti.

Se poklada živini pozimi senó in slama, naj se ji daja polovica vsaciga; to ni predobra, pa tudi ne preslaba piča.

Se redí živina v olarijah, žganjarijah, sladkornih fabrikah, naj se ji zraven mehke piče poklada vsaki dan po velikosti živine 5 do 10 funtov sená ali slame.

Stelje potrebuje goveja živina, če se stanovitno v hlevu redí, vsaki dan 8—12 funtov, — ako na pašo hodi, 5 funtov. Za eno govedo se rajta na leto 30 centov stelje.

V hlevu potrebuje živina na široko 4—5 čevljev prostora, podolgama pa 10—12 čevljev. Visok naj bo hlev 10—12 čevljev.

Gorkota v hlevu pozimi naj znese po Romirjevim gorkomeru 15 stopínj, — za molzne krave in mlado živino pa 2 stopnji več, tedaj 17 stopinj. Merzel hlev jemlje kravi mléko. S samo pičo še ni vse opravljeno, da bi krava veliko mléka dajala.

So krave, kakor smo že rekli, ki so po svojim rodu (sorti) za molžo posebno dobre; — po tem je potreba še obilne tečne klaje, potem dostojne gorkote hleva, potem snažnosti suhiga hleva in snažnosti živine po koži in na vimenu, — in čiste izmolže do zadnje kaplice vsaki dan dvakrat ali trikrat. Veliko kmetovavcov je, ki tega ne véjo, da je nemarna dekla dostikrat tega kriva, da krava manj mléka dajè, za to ker vimena (posode) čisto ne sprázne. Poslednje mléko je nar boljši in nar bolj mastno; ako to zaostane, zabaše mlečne cedila v vimenu, pomanjša molžo in napravi bolezni v vimenu.

(Dalje sledi.)

Gospodarske skušnje

(*Zoper dolgočasno drisko pri živini brez trebušnih bolečin.*) Naberi si lepih želodovih kapic, jih v peči ali na temenu dobro posuší, da se dajo lahko v moko stléči. Spravi ta prah na suhim kraju, da ga boš v potrébi pri rokah imel. Veliko zdravilne moči ima v sebi za drisko, toda le za tako, ki (brez vnétja čev) že dalje časa terpí in živinčeta po čevah ne grize. Pri prisadni driski bi bila ta želodova moka škodljiva, zato kér iz grenkiga „zagoltnica“ obstoji. Če pa tvojo živino dolgočasna driska tare, daj to zdravilo hiravnimu živinčetu med zobanjem in zabojo (otrobi) ali pa med vodó večkrat povžiti. Ne boš se kesal maliga truda; zdravje bolnika ti bo pernésel. Veliko lepih junčkov mi je kapica ohranila, ki bi bili scer poginiti mogli. —a—

Glas iz Krasa
za obdelanje Krasa.

(Konec.)

Celi Kras bi mogel več borštnarjev imeti, kterih dolžnost bi bila: v soseskah se prepričati, ali se v drevjoreji pri soseskah, kakor tudi pri posamesnih seljanih dolžnost na tanjko spolnuje, in nevedne podučiti. Leté bi imela vlada plačati.

Kantonski za drevjorejo vneti poglavar, ki bi imel bolj na sredi Krasa, kakor do zdej, stanovati, bi se mogel prepričati, ako soseske in njeni predpostavljeni možje, kakor tudi borštnarji na tanjko svoje dolžnosti spolnujejo, in bi mogel tudi pravico imeti, zanikerne možé odstaviti, in druge na njih mesto izvoliti.

Modra vlada bi imela skerbeti, de se pridnim drevjorednikam očitno pohvala, darila, i. t. d. delijo, zanikernim pa odločene kazni naložijo.

De se po Krasu v drevjoreji učeni in pridni učitelji postavijo, kteri naj bi šolsko mladost v potrebni drevjoreji in cepljenju dreves podučevali, zakaj ako hočemo kaj sadobiti, moramo pri mladosti začeti.

De se na vladne stroške semena vunanjih za dobro spoznanih dreves preskerbijo in poskusijo.

Ker se na Krasu veliko pomanjkanje gnoja znajde, bi bila potreba, de bi vlada na kakošno vižo za dopeljevanje gnoja po prihodnji železnici skerbela.

Med domačimi drevesi, ki na Krasu rade rastejo, in kterih semena si kmetovavci brez stroškov lahko o pravim času omislijo, imenujem tele: akacijo, od ktere

koristi so nekteri Kraški kmetovavci dovolj prepričani, hrast, več plemen, berst, ki skorej po celim Krasu rad raste, kteriga seme si kmetovavec v podobi cvetja mesca velikiga travna brez stroškov nabere, in ravno o tistim času na dobro skopano zemljo vseje, zavoljo suhobe s slamo ali kakšnimi drevnimi vejami pokrije, dokler se drevesca nekoliko prikažejo; — topola, na Krasu dobro znano drevó, ktero je zavoljo svoje hitre raše priporočila vredno; oreh, ki po pustih Kraških gmajnah, posebno pa blizo hiš rad raste, in kteri kmetam velik dobiček obeta; klen ne zrase scer na Krasu velik, pa vender bi se ga imeli bolj, kakor dosihmal, poprijeti, ker je dobra podpora tertam, posebno o sedanji veliki potrebi derv in kolov; jesenika, ktera na Krasu raste, je velika pomoč vinorednikam; kostanj, eno scer nar boljših dreves, se zna le na nekterih krajih Krasa s pridam sejati; ako mu zemlja ne služi, bo slabo rastel in malo dobička donesel; hruške in jablane bi imeli Krasa prebivavci saj zavoljo bližnjiga Tersta bolj kakor do zdaj saditi; češnja, na nekaterih krajih Krasa dobro znano drevó, rada raste in dobiček obeta; murva, raste na Krasu rada in svilorednikam velik dobiček obeta; češplje, o poprejšnih časih na Krasu močno obrajtano drevó, je dan današnji skorej opušeno.

Poskusite dragi domorodci Krasa, leté in druge vam v Novicah nasvetovane drevesa; in kar bo nar boljšiga, obderžite.

Ker se na Krasu veliko protivnikov drevjoreje najde, kteri na kupe izgovorov najdejo, in kteri se ne eniga drevesa vsaditi ne postopijo z izgovoram, de na Krasu ni svet za drevjorejo, tiste opomnimo, naj v stare čase in okoli sebe pogledajo; bodo vidili de o kratkim času na straneh cest in drugod veliko vsajenih drevés lepo in čversto raste.

Drevjoredniki na Krasu pa morajo o začetku, dokler drevesa koreninic ne razširijo, enmalo poterpeti, in ne berž obupati, ako jim po suši kakšno drevó pod zlo gré. Več ko bo na Krasu dreves stalo, bolj bo suše moč jenjévala, zemlja bo dalje časa vlažnost ohranila in kmalo se ne bo toliko dreves posušilo!

Komen na Krasu 4. Sušca 1851. A. B.

Premišljevanje o porotnih sodbah.

(Konec.)

Poslednjič se more terjati, da vsi g. sodniki o sodbah jezik zatoženca umejo — in zares ne moremo začudenja zatreti, kako se je pri naših Ljubljanskih porotah môglo zgoditi, da je en gospod, ki slovenskiga jezika ne umé, bodi si za dopolnivniga ali zaresniga sodnika, pri zeleni mizi sedel, ko so zatoženci pred sodbo stali, ki so le slovensko govorili in tudi vse priče le v slovenskim jeziku spričevale! Ali bi ne bilo mogoče, da bi bila sodba, sklenjena po sodnikih, če med njimi le eden zatoženca in prič ne ume, po postavi neveljavna? Ali je prav, zatožencu po takim ravnanju priložnost dati, se zavolj neveljavnosti razsodbe pritožiti, in tako deržavi nepotrebnih stroškov prizadjati? Kaj bi rêkli Nemci, kaj Lahi, ko bi se o njih sodbah kaj taciga zgodilo? Tudi mi, ki imamo zdaj z drugimi narodi našiga cesarstva enake pravice, imamo pravíco to terjati in se pritožiti, ako se to ne zgodí.

Slavna gospoda Ulepič in Buffa, ki sta spoznala, da z nemškimi zapisniki ne gré pri slovenskih zatožencih, in da je o tacih zadevah pravica v nevarnosti, ako se ne pišejo lastne besede zaslišanih v zapisnik, bota na ti podlagi gotovo tudi spoznala živo potrebo, da vsak sodniški vradnik, ki ima s slovenskim ljudstvam opraviti, slovenski jezik govoriti in pisati zna, da tedaj to terjanje, ni prazna domišljíva prenapetih jezikarjev, ampak neločljiva pogoda vstavniga vradniga opravilstva.

Nevarno je tudi o tako važnih zadevah, o kterih človeku, kakor pravijo, za glavo gré, se tolmačev posluževati. Kako lahko se tukaj — brez misli in volje tolmače — kakošna važna beseda krivo razloží! Enimu človeku vse to v roke dati, je nevarno. In čmu? zato — ker nekteri vradniki jezika ne razumejo, kteriga bi po postavi vunder razumeti mógli! Tri leta že čakamo, da se bojo g. uradiki na Slovenskim slovenskiga jezika popolnama naučili — zdaj bi to že vunder prav lahko mogoče bilo; kar se tudi iz tega očitno kaže, da je med njimi dosti tacih hvalevrednih mož, ki slovensko gladko govoré in ročno pišejo, in ki bi se ga radi v vsim poprijeli, ako bi se jim le naukaz dal, in bi se ne smeli bati, zavolj tega panslavisti grajani biti. Naj bi slav. ministerstvo pravíce, ki tudi naše „Novice“ prejema, iz vsiga tega odkritoserčniga „premišijevanja“ potrebo slovenskiga jezika o imenovanih zadevah spoznati in pravične vošila vslišati blagovolilo, ki se sosebno v treh rečéh stikajo: 1) da naj bi se gotova dôba odločila, do ktere naj se imajo g. sodnijški vradniki, ki imajo s slovenskim ljudstvam opraviti, popolnama znanost slov. jezika (govorjenja in pisanja) prilastiti, 2) da naj bojo porotne obravnave s zatoženci, ki edini slovenski jezik razumejo, v vsim slovenske, 3) da naj se ne pripusté tolmači. Vzroke, ki podpirajo te pravične terjatve, smo, kakor mislimo, do maliga razložili.

Poslednič moramo, kar smo bili od več straní razodeti naprošeni, še eno vošilo porotnikov odkriti, ki iz daljnih krajev v mestu v porote pridejo in so dostikrat nepremožni — namreč, da bi se jim prihodnjič primerna dnína odločila dokler so v svojim opravilstvu.

Poklic porotnika je scer imeniten in častitljiv, in gotovo se bo vsak premožen mož temu častnimu poklicu brez vsiga povračila podvergel. Tudi sedaj postava nobene dníne ne odloči, in, kar postava zapové, se mora spoštovati in po nji ravnati, dokler nova postava ne pride, — ali v prihodnje bi bilo zastran manj premožnih porotnikov želeti, da bi nova postava primerno dníno odločila, ktera, ker deželno zadevo dotika, bi se iz deželniga denarja določiti dala. V porotnikih je občinstvo dežele nadomestovano, ne pa posamesne osebe, toraj se je nadjati, da bo deželni zbor določitev primerne dníne poterdil.

Kako bi se mi Slovenci v književnim jeziku zjedinili?

(Dalje.)

3. Nekaj posebniga v slovenskim jeziku je, da rečni spôl u višebroju brez uzroka postane ženski, in ženske priloge dobiva. V neki častiti knjigi smo clo brali: „dragi deca“ rečni spol z moškem prilogom! Pri druzih Slavjanih je to vse drugači; rečni spôl, kar se že samo po sebi razume, povsod rečne priloge dobiva, pri Slovencih pa se je to zgubilo. Pa — ni rés — ni se zgubilo; še je pri Kupi sploh v navadi, in nobeno dete ne bo zoper to grešilo. Mi smo večkrat nalaš take oblike v molitnih knjigah poiskali, in brati ukazali. Tako, postavim, „hudobnim bodo zaperte vrata nebeške“ so nam naši beli Krajnci, ki so vendar še Slovenci, tako brali: „bodo zaperte vrata nebeške;“ mahom pa vsak še enkrat besede ponoví tako: „bodo zaperta vrata nebeške.“ Na prašanje, zakaj tako? smo vselej dobili odgovor, da mora to tiskarna zmota biti. Ko smo pa zaterdili, da v resnici na Krajnskem tako govoré, nam je bilo odgovorjeno, da je to grozno ger-

do. — Slovenci, nikar se ne motimo, ampak spoznajmo: gerdo je to, gerše kot se nam in vam vidi, in nekaj prav sramotniga v našem jeziku; to storí, da je naš jezik tako mehak, bi rekli tako babji, da ne Nemcem, ne druzim Slavjanom ne dopade. Slovenci se hvalimo, da imamo naj starejše dokumente. V g. Metelkovi gramatiki sta dva natisnjena, pervi se začne: „Glagolite po nas redka slovesa," pazite: „redk*a*," ne „redk*e*." Tisti jezik je pač veliko bližej ilirščini, kot naši slovenski. Samo zato, ker se bojemo marsikteriga Slovenca razkačiti, poterdimo, da je to naš starinski jezik, zraven pa tole vprašamo: Če je tak staroslovenski jezik, zakaj ga pa ne posnemate?? Po tem takem to niso nobene nove oblike, kakor bi nekteri Slovenci radi, ampak stare, — naše navadne oblike pa so bolj nove. — Dajmo toraj rečnimu spolu u višebroju nazaj njegovo pravico, in prilog povsod z njim vzajmimo: 1) ker Slovenci poleg Kupe še dan današnji tako govoré; 2) ker so naši slovenski preddedje tudi tako govorili; 3) ker se to znajde tudi v druzih slavjanskih narečjih; 4) ker vsi jeziki, kteri besede gibajo, postavimo latinski in greški, neutrum v višebroju za neutrum imajo, ne pa za femininum; 5) ker to naj več k lepoglasju našega jezika pripomore.

4. Vsak rodoljub je gotovo že večkrat obžaloval, da smo mi Slovenci od lepote cerkveno-slavenskiga jezika, kteriga nekteri Slovenci za staro-slovenskiga imajo, toliko zgubili. Tako smo zgubili imperfectum in perfectum simplex, zaklicavni sklon, instrumental brez predmeta (praepositio), in leta in leta bodo pretekle, preden se bo vse to zamoglo vpeljati. Nekteri Slovenci v prostem govoru izpušajo končno glasnico, in govoré: dobr' vin' namest „dobro vino," lepš' roža, namest „lepša roža." Tako se je zgodilo, da smo tudi zgubili gibanje 2. stopinje priloga. Pri mnogih Slovencih se comparativ samo v moškem spolu giblje, ženski se ne giba, rečni spol dobiva možki prilog. Bolj ponatorno je to v ilirskem jeziku, ker se 2. stopnja u vsih 3 spolih giba po navadi priloga. To je tudi v navadi pri nekterih Štajarskih Slovencih in pri belih Krajncih, in če od zgoraj Krajnskiga kdo k njim pride, in jezik zamerkljivo posluša, bo to kmalo zapazil, in kmalo se prepričal, da se to z našem jezikom lepo vzame. To mi zamoremo brez odloge v naš jezik vpeljati, toliko več, ker je tudi v naše šole vpeljano, da se tudi v tej reči sami med saboj in z Iliri zjedinimo.

(Dalje sledí.)

Ptuji jezik.

Iz Gradca.

(Konec.)

In taka je s ptujšino vsigdar in povsodi bila in bode vselej. Je huda mačoha. Vsi v dogodbini le količkaj učeni to vejo.*) Ravno za tega voljo pak so tudi leta 1848 vsi zvesti poslanci in pravi rodoljubi in prijatli potlačenih narodov v našem cesarstvu pred vsem terjali: ravnopravnost, ravnopravnost! Kar jednemu narodu, to drugemu, da ne bode jeden drugemu hlapec! da si bodo vsi brati med seboj! Imajo vsi jednake dolžnosti in dače, grejo tudi vsim jednake pravice in pomoči. Pred vsem vsakemu njegov jezik v pisarnice in perve šole; njegove sine za učenike in urednike, ki razmere svojega naroda poznajo, si njegove potrebe skusijo, z njim po bratovsko čutijo in kterim je mar sreče in časti svojih rojakov, svojega naroda. — Hvala Bogu! pravica je obveljala. Cesarska beseda in ustava ste jo nam zagotovile. Cesarske postave in ministerski ukasi se že vsakemu narodu pišejo u njegovim jeziku. Tudi sodbe se pri nas že po slovensko obnašajo, in kar še v drugih pismih in rečeh s praznimi izgovori krati, se gotovo ne bode predolgo — gotovo ne čez pervi deržavni zbor kratilo, ker vsaki dobro vé, da tičas ne more zadovoljnosti in pravega mira biti, dokler se enim krivično ali za slepih vzrokov voljo krati, kar se drugim obilno daja. —

Bi tedaj naši prosti ljudje le nekaj v dogodovšini podučeni bili, ali saj zadnje leta naše novine skerbno brali, bi vedili česar nam je treba, kaj nam je prava pomoč, kaj pravica, kaj zvijača, kaj škoda. Si ne bi pomoči samo za silo in na videz želeli, temuč bi se za tako pomoč poganjali, ki vsim in za vsigdar pomaga.*) — Bi naše novine brali, bi vedili, kako so se naši verni poslanci na deželnem in deržavnem zboru pritožili, da naše slovenske kraje marsiktera nadloga tare, ki je drugod ni; bi vedili, da smo poprej premalo pravih naših sinov med oskerbniki imeli, ki bi se bili podstopili in hiteli iz ljubezni do svojih se tem nadlogam ustavljati; i. t. d. Z jedno besedo: kdor hoče vediti, kar je za nas Slovence prav ali ne, kaj nam pomaga in gré, naj naše rodoljube posluša, naj naše novine bere. Drugi gledajo pred vsem na se in svoj narod. Naše reči jih ne skerbijo; tedaj jih iz misli pustijo, ali jih iz nevednosti, nemarnosti ali clo iz protivnosti na opak in krivo razlagajo, in po svojem zavijajo. Kdor nam iz njih prerokuje, je za nas lažljiv prerok. —

V „Slovanu" (IV. ledna) se bere, da pri Rusinih mašniki očitno narod čez ustavno zagotovljene pravice učijo, in mu pomagajo nekterih protiustavno ravnanje zavernjati. Vse jih hvali!

Z veseljem zvemo, da so g. svetovavec ljudskih šol naročili, da se morajo odsihdob slovenski primiki tudi po slovensko pisati. Naj bi tega ne pozabili g. kerstniki in bi berž ne samo imena in primike, temoč vse svoje uredne knjige slovenski spisovati začeli! Drugod se že ravnajo po ravnopravnosti. Zapovedati se to ne more. Začeti se mora. Izgled! Izgled! Ž.

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Celja 30. suš. I. F. (Konec.) Že od mnogo krajev so nam ljube Novice radostnih vesti prinesle, kako se slovenska mladež slavno v materinšini obnaša. Marsikdo si je že morda pomislil, da pri nas vse spi stari spanek nemarnosti, da že slov. mladež zdaj po stari, žalostni navadi se le ptujšine derži ter za materinšino nemara. Temu, hvala Bogu! ni tako. Ne spomenem radostnega napredka v učivnah, zakaj to je zapoved, torej brez velikih zaslug. Prostovoljno, poleg pa težavno delo kaže čisto ljubezen do materinšine. Vadbeni pisani list „Slavija," katerega iskrenejši tukajšnih gimn. učencov vsako nedeljo celo polo izdajajo, je temu živa priča. Slovanska knjigovna, kateri so že s svojimi ako tudi malimi pridavki temelj postavili, tudi dokazuje, da jim je terda volja napredovati, kakor so počeli. Pri tej priložnosti ne morem opustiti, slav. rodoljubov poprositi, da bi imenovano knjigovno podpirati blagovolili. Važnost takega poslužetja

*) V l. 1848 je vès Horvaški in Slavonski narod za orožje prijel, da se je obranil vsiljenega madžarskega jezika, jarma in tak svoje huje nesreče.

*) Kdor ima jutri ali čez en teden 100 ali 1000 gl. dobiti, si bode tisti na mesto njih danes s 5 gl. odpraviti dal! Ali ktera občina bode gizdave ali samopridne želje petih ali desetih občanov spolnila, če s tem 100 drugih ali vse svoje v nesrečo pogrezne?!

tukej opisovati bi mi ljube Novice morda teško dovolile, torej ostanem pri kratkej prošnji, se oslanjanjoč na blagodarnost milih rodoljubov. Saj pravi rodoljub ne čaka na prošnjo; kak hitro zve za priložnost, kjer bi mogel kaj za svoj narod storiti, je že tudi s pomočjo tam. O tem nas je že več rodoljubov prepričalo, kterim se tukaj očitno in serčno zahvalimo. Čast. g. Volfu fajmeštru, kteri so nam veliko zbirko jugoslavenskih knjig v obojem narečju na porabo poslali; g. Paulih-u c. k. dačniku (Steuereinnehmer) v Šostanu, verlemu Čehu pa že tudi boljšemu Slovencu, kot je marsikteri našeh domačinov, kteri je imenovani knjigovni 4 gl. sr. podaril, kak hitro je od nje slišal ter jej tudi za prihodnič dnarno in knjigovno podporo obljubil; g. F. K. duhovniku v Brazlovčah in tukajšnemu g. J. Š. za podarene knjige. Ako bi kdo imenovani knjigovni kako podporo namenil, naj jo blagovoli Slovenskemu učitelju nižjih gimn. šol u Celju poslati.

Novičar iz Krajnskiga.

Iz Ljubljane. Pretekli petek zjutraj zgodaj so cesar iz Laškiga skozi Ljubljano natihama na Dunaj nazaj šli. — Poslednjikrat omenjeno zadevo med vis. deželnim poglavarstvam in Ljublj. mestnim odboram vgodno poravnati, je zbor v poslednji seji na predlog g. Dr. Burgerja odbor iz treh odbornikov (g. Dr. Burgerja, g. Dr. Ahačiča in g. Ambroža) za sostavo vsih to zadevo dotikajočih razjasnil izvolil. — V četertek je prišel 4. bataljon domačiga regimenta iz Laškiga (Vidma) v Ljubljano; sliši se, da bo veliko vojakov vsake kompanije začasno poslovljeno. — Nemško-slovenski del slovenskiga besednika, ki se ga je slovensko družtvo v Ljubljani v letu 1848 lotilo, je iz pervih rok dokončano. Vesela novica! — Slava pa neutrudljivim rodoljubam, ki so leto za letam skoraj dan na dan pri tem delu sedeli, silno obširno delo na Vodnikovi podlagi dokončati! Slava pa tudi tistim gospodam po deželi, ki pervotni izdelk pretresujejo, popravljajo in pomnožujejo! Naj bi ne opešali v tem trudu, po kterim bo prišlo imenitno delo na dan. Če bi se v ta besednjak porabilo tudi pravdoznasko imeništvo, ki se zdej na Dunaju natiskuje, — besede dušoslovja, zdravništva i. t. d. bi bil kaj bogat slov. zaklad! — V četertek ob 11. uri dopoldne bo v učelišu S. gimnazijalniga klasa očitna skušnja ucencov kmetijskih šol. — Za torek napovedano petje slovenskih pesem v Ljublj. gledišu bo jutri (v četertek); pele se bojo neke sledeče pesmi, in kakor se sliší, prav izverstno: Kje dom je moj, Mornar. Zapušena, Pod oknam, Popotnik, Moje jutro in Domovinska. — Iz Dunaja zvèmo, da je naš nevtrudljivi domoljub g. Navratil začel učene besede dušoslovja ali dušoznanstva (psihologije) poslovenjevati, in da misli ta slovniček s pridjano nemško omejnico (definicijo) na svitlo dati. Hvala vredno je to pričetje, in želeti je, da bi bilo delce kmalo dokončano, ker slov. besede, v dušoslovje segajoče, so sosebno gospodam potrebne, ki imajo v porotah opraviti. Gotovo bojo rodoljubi, ki imajo morebiti že kaj dušoslovnih besed nabranih, g. Navratila v tem delu radovoljno podpirali; natis bo rad vsak tiskar prevzel, ker se bo slovniček lahko prodajal.

Novičar iz Ljubljane.

4. dan t. m. je bil presvitli cesar že spet na Dunaji. V Benetkah, kjer je bil z veliko slavo sprejet, je podaril 20,000 lir revežem — Nemške zadeve se ne bojo dognale v Draždanah; kakor se sliši, je Frankobrod izvoljen za daljne pomenke nemške zveze. — Spet je šlo 40 kmetov iz zgornjiga Avstrijanskiga na Ogersko, se ondi vselit. — Na Poljskim je goveja kuga večidel zginila. — Osnove nove postave za vodne pravice je ministerstvo kupčijstva kučijskim zbornicam v prevdark predložilo. — Dunajska banka je razglasila stan svojiga premoženja 1. dan tega mesca, ki je je memo poslednjič (25. svečana) razglašeniga močno poboljšal; bankovcev je od tistiga časa za 4 milijone 128,859 gold. nazaj potegnila; gotovine v sebru je pa za 2 milijona 734,007 gold. 44½ krajc. pridobila; sedanji stan banke (ktera bankovce izdaja) je bil tedaj 1. dan t. m. tale: gotoviga premoženja ima za 291 milj. 311,196 gold. in 46 krajc., (med tem za 37 milj. 1254 gold. in 6½ krajc. srebra), bankovcev pa je za 249 milj. 693,332 gold. med ljudstvam. — V Temešvaru v serbski vojvodini se je 3. dan t. mesca strašna nesreča zgodila, pri kteri se še ne vé, koliko ljudí je ob življenje prišlo; smodnik (pulfer) v nekim hramu terdnjave se je vnel, in ga s strašno silo razdjal.

Slovó vodja Ljubljanske narodske straže **Janeza Baumgartnerja** o njegovim odpovedu tega vodstva 3. aprila 1851 vsim gospodam stražnikam *).

Njih veličanstvo, presvitli cesar Ferdinand I. so me po prečastnim sklepu 19. avgusta 1848 vodja Ljubljanske narodske straže poterditi blagovolili.

O tistim času, stresovanim od mnogih viharjev, je bilo lahko previditi, da tako častni poklic bo sklenjen z mnogimi žertvami, nevarnostmi in težavami.

Ne predèrzna cenitev moje lastne močí, ampak živo spoštovanje visociga cesarjeviga zaupanja, ki mi je o ravno tistim silovitim času na to mesto poklicalo, in gotovo sposznanje Vašiga slavniga obnašanja in žlahniga nadušenja, kakor tudi Vašiga nagnjenja, ki ste ga vselej do mene skazali, me je spodbodlo, to vodsto prevzeti.

Kar sim po svoji slabi moči o tem imenitnim poklicu storiti zamogel, sim zvesto storil, in naše združeno prizadevanje je pripomoglo, da Ljubljanska narodska straža je čista ostala vsaciga madeža, in da je svoj poklic slavno spolnila.

Od mnogih straní je bilo obnašanje naše straže pohvaljeno, in v spolnitvi svojiga poklica smo se vseskozi tako vêdli, da se nihče ni prederznil Ljubljanske narodske straže kedaj le z nar manjšim obrekam očitno napasti.

So bile naše opravila tudi z mnogoterimi žertvami sklenjene, smo jih vunder serčno radi posvečili prerojeni vstavni vladi in njenimu roditelju, našimu ljubljenimu cesarju, in jih s sveto hvaležnostjo položili na oltar pomlajene domovine.

Okoljšine so me napravile, da se zopet podám v pokojni stan svojih lastnih opravil, in zato sim se odpovedal meni izročenimu vodstu narodske straže.

Pri tem odstopu za svojo veliko dolžnost spoznam, se vsim gospodam stražnikam, ki ste še sedaj v tem častí vrednim kardélu, kakor tudi tistim, ki ga so med mojim vodstvam že zapustili, serčno zahvaliti za Vašo meni vedno skazovano prijaznost, in Vam svojo popolno, spoštovanje očitno razodeti za Vaše obnašanje, ki bo domovíni v vedno čast.

Ostaníte neprenehama, kakor ste do sedaj bili, zvesto udani našimu ljubljenimu cesarju, naši dragi domovíni in vpeljanim vstavnim napravam naše deržave!

*) Za Ljubljansko narodsko stražo mnogo zasluženi gosp. J. Baumgartner se je vodstvu straže 3. t. m. prostovoljno odpovedal in pri ti priliki od g. stražnikov s pričujočim nagovoram slovó vzel, ki ga je v mnogih iztisih med nje razdelil. Vred.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*